

SEKULARIZACE

Náboženství v moderní společnosti - sekularizační teze

- Pojem sekularizace se původně označovala především snaha o odstranění tzv. světské moci církve
- Většina současných výkladů tohoto procesu staví na interpretacích, které podali ve svých dílech zakladatelé sociologie náboženství - *Emile Durkheim* a *Max Weber*

Náboženství v moderní společnosti - sekularizační teze

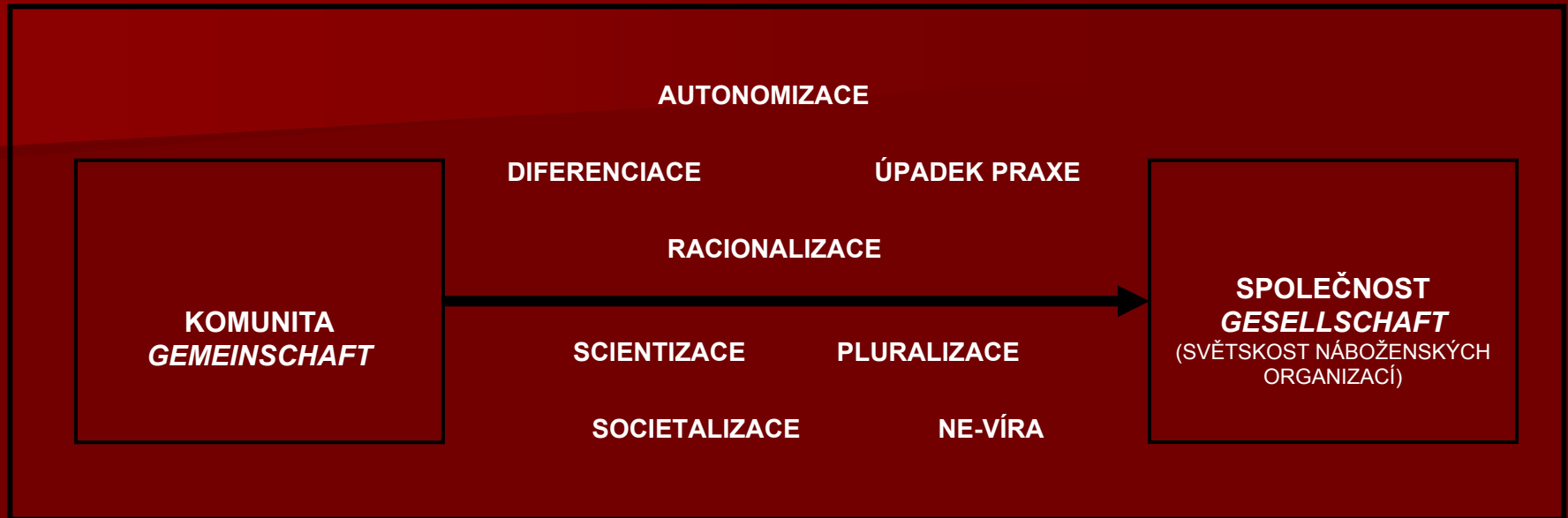
- **Weber i Durkheim chápou sekularizaci jako komplementární proces úpadku role, místa a významu náboženství, který se skládá**
 - a) *z přizpůsobování se současnému světu ze strany stávajících náboženských skupin*
 - b) *z odmítání jistých prvků náboženství lidmi samotnými.*

Náboženství v moderní společnosti - sekularizační teze

Sekularizace podle Bryana Wilsona

- Sekularizace je součástí zásadní sociální změny, kterou lze vymezit jako přechod tradiční k moderní společnosti.
- Moderní společnost vznikla jako výsledek postupného spojování lokálních společenství (*Gemeinschaften*) a jednotlivců do velkých složitých celků (*Gesellschaften*), pro něž je typické racionálně artikulované předvádění rolí.
- Tento proces se nazývá societalizací

SEKULARIZAČNÍ PARADIGMA PODLE BRYANA R. WILSONA

Definice: Sekularizace je proces, ve kterém náboženské instituce, jednání a vědomí ztrácejí sociální význam. Tento proces zahrnuje vyvlastnění majetku a ztrátu politické moci náboženských subjektů, posun od náboženské kontroly ke kontrole světské, úbytek množství času, energie a prostředků, jež lidé věnují nadpřirozeným věcem, úpadek náboženských institucí. V oblasti chování k tomu přistupuje nahrazení náboženských příkázání požadavky, které odpovídají přísně technickým kritériím, postupné nahrazování specificky náboženského vědomí empirickou, racionální a instrumentální orientací ve světě.

Literatura: Bryan R. Wilson, *Contemporary Transformations of Religion*, Oxford: Clarendon Press 1976 / Bryan R. Wilson, *Religion in Sociological Perspective*, Oxford: Oxford University Press 1982 / Bryan R. Wilson, *The social Dimensions of Sectarianism: Sects and New religious Movements in Contemporary Society*, Oxford: Clarendon Press 1990.

Náboženství v moderní společnosti - sekularizační teze

Sekularizaci je proces, ve kterém náboženské instituce, jednání a vědomí ztrácejí význam, přičemž tento proces zahrnuje dvě základní roviny.

Náboženství v moderní společnosti - sekularizační teze

1. Ztráta politické moci náboženských subjektů spojenou s vyvlastněním majetku

⇒ posun náboženské kontroly ke kontrole světské

⇒ úbytek času, energie a prostředků, který lidé věnují nadpřirozeným věcem.

= úpadek náboženských institucí

Náboženství v moderní společnosti - sekularizační teze

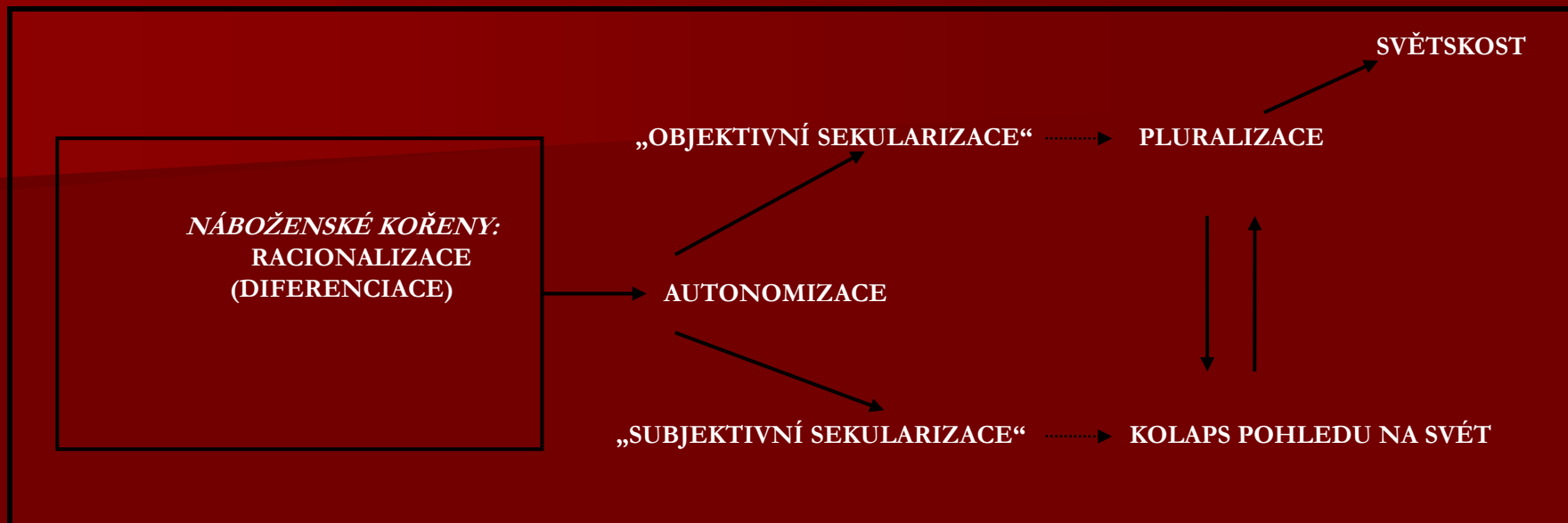
2. V oblasti chování jsou náboženská přikázání nahrazena požadavky, které odpovídají přísně technickým kritériím.

⇒ postupné nahrazování specificky náboženského vědomí empirickou, racionální a instrumentální orientací ve světě.

= opuštění mýtické, poetické a umělecké interpretace přírody a společnosti ve prospěch deskripce vycházející z faktů

+ přísné rozlišování hodnotících a citových dispozic od kognitivní a pozitivistické orientace

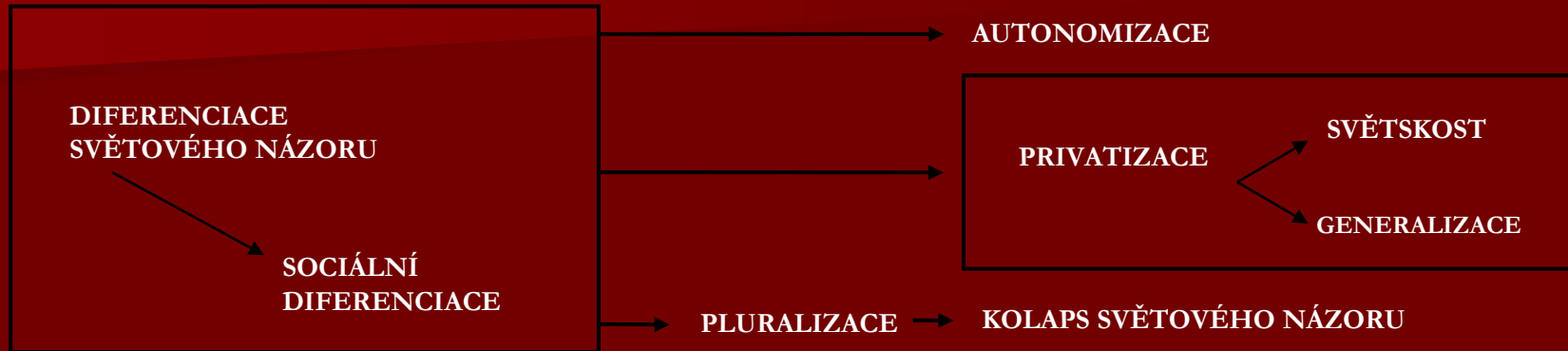
SEKULARIZAČNÍ PARADIGMA PODLE *PETERA L. BERGERA*

Definice: Sekularizace je proces, v němž jsou jednotlivé sektory společnosti a kultury oddělovány od nadvlády náboženských institucí a symbolů. V rovině náboženských institucí představuje sekularizace v rámci moderní západní historie odsun křesťanských církví z oblastí, které byly do té doby pod jejich kontrolou nebo vlivem. V rovině kultury a symbolů představuje sekularizace něco více než tyto sociální strukturální procesy a zahrnuje celek kulturního života. Projevuje se na úpadku náboženských obsahů v umění, filosofii, literatuře, především v rozvoji vědy jako zcela autonomního sekulárního pohledu na svět. Proto lze mluvit nejen o objektivní stránce sekularizace, ale také o stránce subjektivní, což znamená, že se zvyšuje počet jedinců, kteří se při interpretaci světa a svého života obejdou bez náboženství.

Literatura: Peter Berger – Thomas Luckmann, *Sociální konstrukce reality*, Brno: CDK 1999 / Peter L. Berger, *The Sacred Canopy. Elements of a Sociological Theory of Religion*, New York: Doubleday 1967 / Peter L. Berger, *Vzdálená sláva. Hledání víry ve věku lebkověrnosti*, Brno: Barrister and Principal 1997

SEKULARIZAČNÍ PARADIGMA PODLE THOMASE LUCKMANNA

Vysvětlivky: Světový názor = elementární sociální forma náboženství

Definice: Sekularizace je důsledkem institucionální specializace náboženství. Jeho současným projevem je marginalita církevní religiozity, kterou ovšem nelze interpretovat jako symptom úpadku náboženství jako takového, ale spíše jako symptom změny, která povede k nahrazení stávajících forem náboženství novými, privatizovanými formami

Literatura: Peter Berger – Thomas Luckmann, *Sociální konstrukce reality*, Brno: CDK 1999 / Thomas Luckmann, *The Invisible Religion: The Problem of Religion in Modern Society*, New York: Macmillan 1967 / Thomas Luckmann, „The Privatization of Religion and Morality, in: Paul Heelas – Scott Lash – Paul Morris (eds.), *Detraditionalization*, Cambridge – Oxford: Blackwell 1996

SEKULARIZAČNÍ PARADIGMA PODLE *DAVIDA A. MARTINA*

